

"Данас, доносећи буџет бранимо радно место сваког човека у Србији. Најважнија ствар је да одбранимо радна места. Свака мера државне политике тиче се изнад свега одбране радних места наших грађана, јер држава у којој се не бране радна места биће доведена у питање. То је најважније државно питање у предстојећој години" [\[1\]](#). Ово је, између осталог, у Суботици 7. децембра прошле године, на седници Главног одбора Демократске странке, изговорио председник Републике Србије.

Није новост то што власт, избегавајући институције, промовише, а највероватније и утврђује, државну политику на страначким форумима, нити је новост то што страначки вођи изједначавају страначку политику са државном, а претходно сопствену/партикуларну са страначком. Ни то што председници државе ипак обављају, а не би требало, неку другу јавну функцију, није изум Демократске странке. Никада се у Србији није спроводила пракса неких консолидованих демократија, чак ни у једноставнијим случајевима када је једноставно требало поднети оставку - било из моралних разлога, било због сопствених промашаја, неуспеха, објективне одговорности. Овде се с тешком муком примају било које културе којима су срж питања одговорности, али се то „компензује“ тиме што се и те како прима *култура* узурпирања, доживотно калемљење о фотелју по сваку цену, отимање и освајања привилегија, материјалних пре свих. И у Суботици, дакле, била је прилика да говор председника државе на страначком скупу, заправо покаже смернице државне политике, која би требало да се води у наредној години. Ова политичка порука пуки је и јефтин трик, агитација и пропаганда. Истовремено она је и манифестација моћи чији је циљ да се сама моћ увећа и оснажи.

Дакле, реч је о власти која прави представу за медије, народ и сопствене чланове, присталице и функционере. Са те бине упутиће се обећање без покрића, парола, што громогласнији и продорнији политички крик, али његове на први поглед имплицитне, поруке заправо су примарне и веома продуктивне. То су следеће поруке: „Ја сам власт!“, „Ја утврђујем приоритете!“, „Од мене зависе ваша радна места, и ја ћу вам их сачувати“, „Ја се овде питам!“, „Биће онако како ја хоћу!“ и томе слично. То је манифестација моћи и снаге која сама себе храни, а то је и циљ - да огромна количина приказане и делујуће моћи активира процес њеног самоодржања и самоочувања и то без великих губитака, високих ризика, и скупих инвестиција.

Други исказ, то да ће држава бити доведена у питање јер се у њој не бране радна места смртно је тачан. Наша је држава онаква каква нам је економија. Укупно узев трула, губиташка, транзициона, застарела и недорасла када је реч о општем стању, а када је реч о појединцима, тајкунима или људима на власти, свеједно: бахата, егоистична, примитивна, неосетљива, грамзива, алава и незасита у испијању крви робова/грађана. Што је економија јача, јача је и држава. Економија, а не капитал појединаца. Међутим, ко може, и како, да брани радна места? Стварност указује да хрлимо ка богаћењу појединаца, а преко леђа грађана и државе, а не ка ојачавању економије. Сиромашна држава и још сиромашније друштво толики конформизам, раскош и самовољу не могу да плате лако. Тај цех плаћа огроман број сиромашних људи који тиме невољно постају убоги. Да би неколицина имала веома много, у друштву у оскудици и сиромашној држави нејаке економије, множина мора да има веома мало, а њен добар део не може да има ни мало.

Власт у Србији смењује се већ двадесет година. У свим тим променама тек је неколико константи. Прва константа - наша држава и наше друштво пропадају континуирано. Све то прати слом друштвених вредности, аномија. Попут спојених судова, један по један сегмент друштва све више обољева, економија средњих и малих пропада, опстају само велике компаније, а само се појединци богате или учвршћују на власти. Толико су дубоко уроњени у сопствени интерес и егоизам да су тај миље одвојили од опште стварности стварајући један подскуп, паралелан свет, сопствен и изолован који се сваким даном све више удаљава од свакодневне беде обичних људи. И то је друга константа. Између прве и друге успостављена је закономерност – што горе по државу и друштво то боље по властодршце и тајкуне. Данас, ствар је доведена скоро до краја. Имамо на власти успешног политичара чија се успешност мери тиме да је уништио своју конкуренцију. Чини се да је то гађао, и да је то погодио, право у центар, али проблем са тим погоцима јесте у томе што се онда све остало промаши, а ту негде, на тој гомили промашаја су и држава и друштво и економија и култура, и безбедност и животни стандард. То је нека врста Пирове победе, первезни ужитак ратника који победивши непријатеље остаје да живи сам на спаљеној и пустој земљи.

Грађани су данас више него икада у последњих педесет година апатични, депресивни, разочарани и то не само због тога јер је свеопште стање врло тешко, иако то јесте довољан разлог, него због тога што не виде перспективу, излаз из тешкоћа. Безизлазност убија. Чак су се и противници тоталитаризма у време Титове власти, а њих није било много да се не лажемо, тешили чињеницом да је Тито ипак смртник, иако је Броз често говорио: „Ако ја једном умрем...“. Противници Милошевића, опет, а њих је било много више, мислили су да ће његовим одласком с власти све бити много боље. Присталице Коштунице хорски су поручивали чак и са стадиона да овај избави Србију из луднице, Тадић је изгледао као богомдан да деауторитаризује режим и власт, и устроји

истински демократски амбијент, међутим ту смо где смо, и изгледа да нам спаса нема. Барем не ускоро. Срљали смо у светлу будућност и она се данас претвара у садашњост, а још ће страшније бити сутра, када се њен већи део буде преобразио у збиљу. Узиман је кредит од будућности да би се појединци богатали у садашњости, а камате ће тек бити стравичне и плаћаће их опет најсиромашнији. Ипак се све слама на сиротињи.

Међутим, председник каже да је одбрана радних места грађана најважнија јер ће држава, у супротном, бити доведена у питање. Ово је тада могло да се разуме као упозорење или апел, али данас, уколико председник не повуче ову изјаву, може да звучи као објава умирућег. Но, чак и ако бисмо одмахнули руком констатујући да се председник мало више уживео у улози свезнајућег и да ће држава и без радних места, а можда и половине грађана преживети, морамо да упитамо барем: Шта би са тим обећањем? Где је та борба и откуд сад најаве десетина хиљада отпуштања. Овде на проблем указујемо не са становишта неиспуњених обећања, хвалоспева, неутемељеног оптимизма и других пропагандистичких трица и кучина, него пре свега издвајамо и указујемо на матрицу лажи, обмана, улепшавања стварности, редуковања или филтрирања информација, указујемо на господарење јавним мњењем и друге „ћаконије“ специјалних ратова које ова власт, можда и највише, али сигурно најнеморалније и најпрофесионалније користи. Најнеморалније, јер је на основу онога кроз шта смо пролазили некако природно било да свака наредна власт користи све мање недемократских мера и метода. Страшно је када нека власт направи неколико корака уназад, а најстрашније је што у томе има подршку влада тзв. консолидованих демократија које у својој држави не би тако нешто чиниле ни у бунилу. И ужасно је када видимо да се толика моћ опет концентрише у рукама једног човека који је преслаб и за много мања искушења. Ужасно је када се у циљу апсолутне контроле постаљају кадрови не само неспособни у струци којом би требало да се баве, него чак са врло сумњивим квоцијентима интелигенције, културом комуникације, неспособни да било шта позитивно учине, незналице и игноранти. Ако погледате целу садашњу Владу Србије и ако, с друге стране, узмете у обзир размере проблема у којима смо јер (ни)смо радили то што смо радили, па још додате регион, планетарну кризу, и покушате да све то сместите у неки заједнички координатни систем, закључак може да буде само један једини – а давно га је изрекао покојни академик Никола Милошевић, иронично, – „Благо речено – катастрофа“. Е у ту, благо речено – катастрофу, гурнуо нас је председник Републике Србије и то управо због истог тог Главног одбора јер су се тамошњи „функционери“ много борили за министарска места и премијерско жезло, власт као такву и најпре богатство, славу и моћ. Па се онда секло тако како се секло.

У тој смо катастрофи јер је председник Републике Србије компромизерски и кавалерски обећао више него што се могло обећати и Мађарима и Чанку у Војводини, муслиманима у Рашкој, и неким у Европи, а биће и неким на Космету, па све до Кркобабића, али не од свога, него од државног колача. Покушава председник Србије да умири Главни одбор своје странке дрмајући државу, јер шта ће држава и шта би држава ако нема

Демократске странке на власти, а и ко би био на власти? Још гори и кукавни.

У овом тренутку крећемо се наравно ка Европској унији. И то не само ка ЕУ, већ ка оној тврдој, америчкој струји унутар Европске уније. У једном тренутку изгледало је да ћемо бити бар уз обе, ако не уз претежно меку струју, међутим поново смо враћени и ујармљени као какви добри политички волови. Важно је само да се у спољној политици не прави динамична и радикална пометња. У прво време ће се толерисати ту и тамо мало оштрија реторика, али то је само мали уступак због унутрашње политичке потребе и показивање става да је српска власт много „опацна“. Ипак фактичко стање свешће се на климоглавство и американофилство. Видећемо шта ће од тих стубова спољне политике остати после следећих избора уколико власт и даље буде била у Председниковим рукама. До тада, својствено тој клици на власти, за сопствене неуспехе тражиће жртвене јарчеве. Покушаваће, с једне стране, да прикажу своје неуспехе туђим грешкама, а с друге стране да се у таквом метежу реше политичке конкуренције. И једно и друго им је потребно да би опстали на власти, а тај порив ће их гонити да чине све у постизању тог циља.

Власт и тајкуни, дакле, живе свој егоцентричан, раскалашан и бахат, саможив, према другима суров, али веома луксузан живот. Иако је њихово процентуално учешће у укупној популацији мало, ту разлику надомешћују квалитетом екстремно високог стандарда и квантитетом материјалног и финансијског богатства. Грађани Србије све то плаћају и немо стоје у том „реду за шишање“.

Већинска Србија остала је нема, не приви пут, и на податак да је од 2000. године до данас без посла остало више од пола милиона људи. Због природе власти немогућно је утврдити тачан број отпуштених радника у овој години, али је извесно да се он креће у интервалу од 160 – 250 хиљада. Тај број није коначан јер је око 60.000 предузећа у блокади због неликвидности. Имајући у виду да ће већина тих предузећа пропасти јер нема ко и шта да им помогне, без посла ће остати још око сто хиљада људи. Следствено томе ваљда, без одјека и нехајно, пронео се шапат и да је на 1,850.000 запослених, „накачено“ 1,700.000 пензионера. Такорећи један на један.

Прва информација, иако није одмах скренула пажњу на себе, значи да ће то урадити посредно и индиректно драстично повећавајући теме црних хроника. То значи да ће сати гладовања и забринутости, беде и сиротиње, муке и невоље бити барем за код 200.000 душа бројнији. А друга информација значи да ће у догледно време уследити крах пензијског осигурања. Истовремено значи и да здравствено осигурање није далеко од те тачке јер је све мање оних који у здравствени буџет уплаћују, а све више оних који се

само лече и тај новац троше. Наше друштво и држава изабрали су принцип солидарности, бенефиција, хуманости, што јесте за сваку похвалу, али су те принципе злоупотребили стотине хиљада појединаца истог тог друштва, па уз оне властодршце и руководство пензијских и здравствених фондова кроз деценије лоповлука и експлоатације дубоко зашли у финансијски зјап и расипништво.

Но, иако би требало да се о томе брине власт, власт гледа у своје џепове. Тајкуне у овом контексту нећемо ни да прозивамо. Нестаје државна и друштвена супстанца, они се богате и владају, а народ нестаје у патњи. На тој несрећи они стичу богатство и моћ.

Човеку можда не преостаје ништа друго сем да се гнуша таквих људи, и можда би то била добра тактика самоодбране да таквих, којих се треба гнушати, нема небројено. А и доминирају. Како их превладати и како дочекати (ако га буде) неко нормално време. Или пак шта и како предузети да би се такви изопштили из те доминирајуће позиције, како би се изгурали на њима достојно место, тек о томе, имајући у виду свеукупне ресурсе нашег друштва, од економије до карактера, тешко је било шта говорити. Можда ће све то, као неко невреме да прође. То јесте пасиван став. Лепо је имати неки проактиван став, али не „добацујем“ дотле. Можда ће стварно бити боље 2011, али ту причу слушамо од краја осамдесетих, значи **тек** двадесет година. Чак и у оно време које је у неким сегментима било боље од оног које га је смењивало. Какав је само цинични парадокс то што је због нужности и у име тога да настану боља времена и прилике заправо стање девалвирано, уназађивано, протраћивано и уништавано.

Нажалост, било би добро када би оваква оцена била одраз песимизма. Међутим, чврсто смо уверени да је реч о опису стања.

[1] http://www.ds.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=6653:-----2009-----&catid=16&Itemid=431